MEZI—SOUDY

Ministerstvo spravedlnosti
České republiky

Azyl, migrace a Evropská úmluva o lidských právech

Seminář pro soudce správních soudů a jejich asistenty

Kateřina Radová

Co nás čeká

- Rok 2026 a aktuální otázky
- Vyhoštění, zásada *non-refoulement* a posuzování azylových žádostí
- Aspekty práva na sloučení rodiny
- Vyhoštění z důvodu hrozby pro národní bezpečnost
- Nové rozhodnutí Výboru OSN pro práva dítěte proti ČR

Rok 2026 a aktuální otázky

Kišiněvská deklarace ze dne 15. května 2025

Politická deklarace Výboru ministrů Rady Evropy k migraci

- Přijalo jednomyslně 46 členských států Rady Evropy
  - Reakce na dopis 9 hlav států z května 2025 k otevření debaty o výkladu základních práv a svobod zakotvených v EÚLP
  - Přípravou textu na základě rozhodnutí VM RE z prosince 2025 pověřen Řídící výbor pro lidská práva (CDDH) Rady Evropy jako odborný orgán

- Oblasti: čl. 3, čl. 8, instrumentalizovaná migrace, inovativní řešení

Follow-up?

Instrumentalizovaná migrace na hranicích – velký senát

***C. O. C. G. a ostatní proti Litvě*,** č. 17764/22

***H. M. M. a ostatní proti Lotyšsku*,** č. 42165/21

***R. A. a ostatní proti Polsku*,** č. 42120/21

- ČR intervenovala jako třetí strana

- Čím zajímavé?
  - Otázka jurisdikce na hranicích a v jejich blízkosti
  - Vztah čl. 4 Protokolu č. 4 (kolektivní vyhoštění) a článku 3 Úmluvy (*non-refoulement*)

SAVE THE DATE 24. listopadu 2026 10:30 CET

Vyhoštění a zásada *non-refoulement*

D. M. proti Švédsku, č. 32694/23, 26. 3. 2026

Posouzení možnosti vyhoštění do Afghánistánu – stěžovatel byl muž, hazárské etnicity, který ve Švédsku strávil 10 let a přestoupil ke křesťanství

- **Obecná situace v Afghánistánu**
  - Intenzita násilí – nedostatečné
  - Zhoršení lidskoprávní situace po převzetí moci Tálibánem v srpnu 2021 - nedostatečné
  - ALE odkaz na rozsudek SDEU ve věci C-608/22 a C-609/22
- **Postavení Hazárů**
  - Nepředstavují systematicky pronásledovanou skupinu
- **Individuální okolnosti**
  - etnicita a konkrétní místo pobytu v zemi původu
  - konverze ke křesťanství a „westernisation“/pozápadnění

Nutnost kumulativního posouzení

V případě vyhoštění by došlo k porušení článku 3 Úmluvy

D. O. a L. A. proti Švédsku, č. 30033/24, 3. 9. 2026

Přemístění stěžovatelů, žadatelů o azyl původem ze Sýrie, ze Švédska do Řecka, kde již v minulosti obdrželi status uprchlíka

- Stěžovatel krátce po příjezdu do Švédska prodělal mrtvici
- Otázka možnosti přemístění do Řecka z důvodu **možnosti zhoršení zdravotního stavu**
- Aplikace zásad ***Paposhvilli proti Belgii***, č. 41738/10, 13. 12. 2016 a ***Savran proti Dánsku***, č. 57467/15, 7. 12. 2021
  - Použitelnost článku 3 pouze pokud by vyhoštění vedlo ke smrti či za jiných výjimečných okolností:

    „vážné, rychlé a nevratné zhoršení zdravotního stavu vedoucí k intenzivnímu utrpení nebo ke značnému snížení předpokladané délky života“

Možné zhoršení zdravotního stavu nedosahovalo minimálního prahu závažnosti článku 3 Úmluvy

J. B. proti Řecku, č. 54796/16, 26. 5. 2026

Možnost přemístění žadatele o azyl syrské státní příslušnosti, křesťana arménského původu, do Turecka na základě *EU-Turkey Statement*

- Posuzováno z pohledu článku 13 ve spojení s čl. 3 – zda měl účinnou možnost vyvrátit, že Turecko je pro něj bezpečnou třetí zemí
  - Posuzováno na několika instancích – zohlednění individuálních okolností
  - Právně zastoupen v soudním řízení
- ***EU-Turkey statement* 2016** jako funkční systémová záruka
  - Strukturální mechanismus obsahující záruky jevící se v praxi jako funkční
  - podpořeno UNHCR a ECRE
  - Turecko se podrobilo monitorovacímu mechanismu ze strany EU a UNHCR

Význam – možnost obdobných dohod mezi dalšími státy

Neporušení čl. 13 ve spojení s čl. 3 Úmluvy

Aspekty práva na sloučení rodiny

Bitar proti Nizozemsku, č. 36163/21, 23. 4. 2026

Žádost o sloučení s rodiči a **svoji zletilou sestrou**

- Otázka existence rodinného života
- **Dodatečné prvky závislosti odlišných od běžných citových vazeb**?
  - Finanční podpora možná i na dálku
  - Blízký vztah je normální
  - Psychické potíže nedostatečně závažné

Nepřijatelné *ratione materiae*

aneb **sourozenecká láska nestačí..**

A. A. proti Nizozemsku, č. 7481/23, 8. 9. 2026

Žádost stěžovatele o sloučení rodiny **s dětmi narozenými z polygamního manželství** se svou druhou a třetí manželkou v Jemenu

- Existence rodinného života - ano
- Otázka naplnění pozitivního závazku na poli článku 8 Úmluvy
  - ŠIROKÝ prostor pro uvážení
    - Silný konsensus napříč členskými státy – zákaz polygamních svazků
    - Irelevantní, že v Jemenu legální + rozvolnění postoje k polyamorním svazkům
    - Nizozemsko dalo možnost situaci zlegalizovat
  - Rodiny již nebyly v Jemenu, ale v Turecku
  - Možnost udržování kontaktu na dálku

Neporušení článku 8 Úmluvy

„52. (…) the best interest of the child cannot be a trump card which requires the admission of all children who would be better off living in a Contracting State (…).“

Suji proti Řecku, č. 13250/23, 23. 6. 2026

Dlouhodobá nečinnost vnitrostátních orgánů v řízení o žádosti o sloučení s manželkou a dvěma nezletilými dětmi ze strany osoby bez státní příslušnosti se statusem uprchlíka

- **Stěžovatel původem z Bangladéše patřící k etnické menšině Rohingů**

- **Podmínka doložení cestovních dokladů jeho rodinných příslušníků**
  - Jako Rohingové ale ***de facto* stateless** – nemožnost splnění dané podmínky
  - Vnitrostátní orgány jakkoliv nezohlednily individuální okolnosti
  - Nečinnost do doby, než stížnost komunikovaná ESLP – **4 roky**

Porušení článku 8 Úmluvy, neboť vnitrostátní řízení neposkytlo stěžovateli flexibilní, rychlé a účinné řízení, které by mu umožnilo poskytnout potřebnou ochranu jeho rodinného života

Vyhoštění z důvodu hrozby pro národní bezpečnost

Fal proti Španělsku, č. 25828/23, 12. 5. 2026

Vyhoštění dlouhodobě usazené osoby z důvodu hrozby pro národní bezpečnost bez předchozího trestního odsouzení

- Stěžovatel marocké státní příslušnosti, ve Španělsku ženu a malé děti
- **Podezření z teroristických – džihádistických - aktivit**
- Přizpůsobení kritérií *Üner* a *Maslov* na případy vyhoštění osoby pouze z důvodu hrozby pro veřejný pořádek a národní bezpečnost
  - *„nature and seriousness of the conduct relied upon“*
- **Posuzování přiměřenosti vyhoštění – široký MOA**
  - Široký MOA – bezpečnostní otázky – *„reliable national security assessment relating to jihadist terorism“*
  - Dostatečná informovanost stěžovatele o důvodech
  - Zohlednění individuálních okolností

Neporušení článku 8 Úmluvy

Sener proti Polsku, č. 53371/18, 7. 5. 2024

Zařazení cizince **na seznam nežádoucích osob** v rámci Schengenského informačního systému na základě **utajovaných informací** vedoucího k nemožnosti vstupu a pobytu na území

- Obecné zásady *Muhammad a Muhammad proti Rumunsku*, č.80982/12, 15. 10. 2020
  - Nutnost informovat legálně pobývajícího cizince o důvodech vyhoštění k možnosti obrany
  - Omezení tohoto práva nesmí ohrozit podstatu ustanovení
  - 1) nutnost odůvodnění utajenosti podkladů 2) dostatečné vyvažující opatření
- **Zde nenaplněno**
  - Stěžovatel ani jeho právní zástupce nebyli jakkoliv informováni o podstatně obvinění
  - Nemůže nahradit ani přezkum nejvyššími soudy, které plný přístup k utajovaným informacím

Porušení článku 1 Protokolu číslo 7 Úmluvy

Rozhodnutí Výboru OSN pro práva dítěte

Imigrační detence dětí

J. K. B. a ostatní proti ČR, č. 193/2022, 6. 10. 2026

Umístění rodiny s nezletilými dcerami ve věku 11 a 18 let původem z Afghánistánu do ZZC Bělá-Jezová po dobu 34 dní za účelem jejich předání do Rakouska na základě dublinského nařízení

- **Děti nesmějí být z migračních důvodů nikdy zajištěny**
  - Zbavení svobody způsobuje ze své podstaty újmu a ovlivňuje zdraví dětí
  - Zachování jednoty rodiny má být řešeno alternativními opatřeními
- **V pochybnostech o věku nutné uplatnit presumpci nezletilosti až do jeho ověření**
  - Zde všichni generické datum 1. ledna – dcera na hraně zletilosti mohla být nezletilá

Porušení zákazu svévolného zbavení svobody, zákazu mučení a nelidského zacházení a nejlepšího zájmu dítěte Úmluvy o právech dítěte

- Závaznost výkladu CRC? – viz nález sp. zn. I. ÚS 1905/25 ze dne 3. 3. 2026
- Srovnání s judikaturou ESLP

MEZI—SOUDY

Ministerstvo spravedlnosti
České republiky

Děkuji
za pozornost

Kateřina Radová

katerina.radova@msp.gov.cz

